

RESURSE INFORMAȚIONALE: CONTEXT STATISTIC

Margareta CEBOTARI

E-mail: mcebotari@bnrm.md

În procesul de informare și documentare, resursele utilizate sunt foarte diverse, fiind grupate după: sursa în care le găsim, forma de prezentare, posibilitățile de utilizare etc. Prin varietatea organizării și utilizării multifuncționale, resursele informaționale și documentare ale bibliotecilor au un rol important în soluționarea cerințelor informaționale ale membrilor comunității.

„Colecțiile și serviciile bibliotecilor trebuie să includă toate tipurile de medii adecvate și tehnologii moderne, precum și materiale tradiționale”, se menționează în Manifestul bibliotecii publice IFLA-UNESCO adoptat recent, la 27 iulie 2022 (3). Colecțiile constituie cartea de vizită a unei biblioteci de orice tip, continuitatea și calitatea acestora contribuie la prestigiul și importanța bibliotecilor în spațiul informațional, cultural și educativ al comunității, care se află în aria lor de servire.

Specialiștii în biblioteconomie recomandă dezvoltarea unei culturi a evaluării și valorificării datelor statistice, care presupune și evaluarea permanentă a resurselor informaționale, a serviciilor bibliotecilor, implementarea unor strategii de evaluare coerentă, în strânsă legătură cu alte elemente constitutive ale activității biblioteconomice, astfel încât să contribuie la îmbunătățirea continuă a activității bibliotecii și satisfacerea necesităților utilizatorilor și ale tuturor membrilor comunității. Datele statistice reflectă în mare măsură imaginea bibliotecii, cu condiția să nu fie doar cifre declarative. O statistică relevantă care ține seama de indicatorii de performanță standardizați ajută la cuantificarea activității bibliotecii și evidențierea calității acestei activități (4).

Am realizat un studiu statistic pornind de la indicatorii corespunzători compartimentului *Resurse informaționale*, în scopul desprinderii unor tendințe de evoluție a colecțiilor sistemului național de biblioteci (SNB), ținând cont de schimbările care au loc în societate prin dezvoltarea tehnologiilor informaționale de comunicare.

Evoluția resurselor informaționale ale SNB, care reprezintă ansamblul bibliotecilor de diferite tipuri, organizate în rețele după principiul teritorial sau de ramură, este prezentată în acest studiu prin corelarea și analiza variației indicatorilor statistici referitor la dezvoltarea colecțiilor conform unor parametri prestabiliți pentru evaluare și prezentare Centrului de statistică al BNRM de către bibliotecile din Republica Moldova (6, 7, 8, 9). Acești parametri reprezintă următoarele aspecte de evaluare:

- achiziții în cursul unui an de referință;
- casări în timpul unui an de referință;
- structura colecțiilor la sfârșitul anului, după tipuri de documente;
- publicații seriale;
- resurse electronice.

Astfel, criteriile de evaluare a dezvoltării / dimensiunii colecțiilor sistemului național de biblioteci și ale bibliotecilor din subordinea Ministerului Culturii, în care se includ bibliotecile naționale (BN) și bibliotecile publice teritoriale (BPT), utilizate în acest studiu statistic, sunt următoarele:

- analiza volumului de achiziții anuale în colecții;
- analiza ratei de deselecție / excluderi din colecții;
- componența colecțiilor după tipuri de documente la sfârșitul unui an de referință;
  - cota-parte în colecții a publicațiilor seriale și a resurselor electronice;
  - compararea modificării situației statistice în timp, pe parcursul anilor 2020-2021, și corelarea indicatorilor de dezvoltare a colecțiilor la nivel național (SNB) și local (BPT).

Au fost calculați / evaluați și indicatorii de performanță care se referă la utilizarea și extinderea accesului la resursele informaționale oferite de biblioteci: rotația colecțiilor / rata medie de circulație a colecțiilor; rata de înnoire a colecțiilor pe parcursul anilor de referință; numărul de documente pe cap de locuitor etc.

Achiziții

Bibliotecile publice au o misiune importantă: achiziționarea resurselor documentare care să susțină funcția lor informațională, coerența completării și valoarea informațională a colecțiilor actuale și viitoare,

pentru a răspunde exigențelor tuturor categoriilor de utilizatori.

În gestionarea colecțiilor, bugetul achizițiilor este un instrument fundamental, care permite integrarea de documente necesare în colecțiile bibliotecii. În anii de referință, bibliotecile publice din Republica Moldova au avut bugete insuficiente, deoarece s-au confruntat cu criza economică provocată de pandemia de COVID-19.

Tabelul nr. 1. Achizițiile anuale în colecțiile sistemului național de biblioteci (SNB) în comparație cu achizițiile anuale în colecțiile bibliotecilor din subordinea Ministerului Culturii (BN și BPT)

Tipuri de documente		Unități de măsură	2020	2021	Variație 2021 versus 2020
Cărți	SNB	u. m.	1 517 904	1 262 036	- 255 868
	BN/ BPT		209 779	194 805	-14 974
Publicații seriale	SNB	u. m.	6 8116	69 747	+ 1 631
	BN/ BPT		30 454	31 764	+ 1 310
Documente de muzică tipărită	SNB	u. m.	798	1 047	+ 249
	BN/ BPT		353	425	+ 115
Manuscrise	SNB	u. m.	1 248	1 934	+ 686
	BN/ BPT		85	153	+ 68
Documente audiovizuale	SNB	u. m.	1013	486	-527
	BN/ BPT		42	410	+ 368
Docum. electronice (CD, DVD)	SNB	u. m.	1 029	778	-251
	BN/ BPT		426	489	+ 63

Documente grafice	SNB	u. m.	1 212	658	-554
	BN/BPT		464	452	-12
Brevete	SNB	u. m.	1	4	+ 3
	BN/BPT		0	0	0
Alte documente	SNB	u. m.	2 702	5 975	+ 3 273
	BN/BPT		436	543	+ 107
TOTAL	SNB	u. m.	1 593 961	1 343 264	- 250 697
	BN/BPT		242 039	229 041	- 12 998
Inclusiv în limba de stat (procentual în raport cu numărul total de achiziții)	SNB	u. m.	1 142 813	887 929	-254 884
		%	71,7	66,1	-5,6
	BN/BPT	u. m.	194 622	158 426	-36 196
		%	80,4	69,2	- 11,2

În urma micșorării resurselor financiare alocate de către fondatori pentru dezvoltarea colecțiilor, a scăzut destul de mult și numărul de documente achiziționate în anul 2021 față de achizițiile din anul 2020. Datele statistice din tabelul de mai sus relevă și o micșorare a ponderii achizițiilor în structura colecțiilor sistemului național de biblioteci a documentelor în limba de stat. Este oare aceasta o urmare a micșorării cerințelor informaționale ale utilizatorilor sau a micșorării pe piața editorială a Republicii Moldova a publicațiilor în limba de stat? Credem că ar fi binevenit ca bibliotecile publice să acorde o atenție mai mare politicilor de achiziție și organizare a colecțiilor, realizând anual sondeje despre cerințele informaționale ale utilizatorilor privind structura colecțiilor bibliotecii după limba de publicare.

În anul 2021, numărul achizițiilor de documente în bibliotecile din subordinea Ministerului Culturii a fost în continuă descreștere atât din punctul de vedere al structurii colecțiilor, cât și al numărului de

achiziții a documentelor în limba de stat. Acest proces continuă a fi la ordinea zilei, conform datelor statistice prezentate mai sus. În special, este îngrijorătoare situația descreșterii duble a achizițiilor de documente editate în limba de stat în BPT – cu 11,2%, comparativ cu descreșterea cu 5,6% a achizițiilor în limba de stat în colecțiile SNB.

Casarea documentelor

Fără un program riguros de deselecție, colecțiile bibliotecilor rămân învechite și neatractive pentru utilizatori. Alte aspecte ale necesității planurilor de deselecție se reflectă în patru argumente principale: economie de spațiu; îmbunătățirea accesului; economie de bani; crearea de spațiu pentru noile achiziții. Specialiștii în domeniul biblioteconomic menționează că eficiența politicii de deselecție se observă numai pe termen lung de implementare (11).

După tipul de documente, volumul cel mai mare de casări în anii de referință a revenit cărților și documentelor de muzică tipărită, conform datelor statistice din tabelul ce urmează.

Tabelul nr. 2. *Situația casărilor anuale de documente în SNB în comparație cu bibliotecile subordonate Ministerului Culturii (BN și BPT), după tipuri de documente*

Tipuri de documente		Unități de măsură	2020	2021	Variație 2021 versus 2020
Cărți	SNB	u. m.	1 180 045	1 274 377	+94 332
	BN / BPT		39 8387	37 9594	-18 793
Publicații seriale	SNB	u. m.	127 410	120 412	- 6 998
	BN / BPT		10 3043	31 561	-71 482
Documente de muzică tipărită	SNB	u. m.	4 081	19 195	+15 114
	BN / BPT		19	12 951	+12 932

Manuscrise	SNB	u. m.	137	80	-57
	BN / BPT		0	0	0
Documente audiovizuale	SNB	u. m.	539	560	+21
	BN / BPT		184	346	+162
Doc. electronice (CD, DVD)	SNB	u. m.	532	169	-363
	BN / BPT		117	132	+15
Documente grafice	SNB	u. m.	1 946	462	-1 484
	BN / BPT		35	15	-20
Brevete	SNB	u. m.	18	0	0
	BN / BPT		0	0	0
Alte documente	SNB	u. m.	540	270	-270
	BN / BPT		284	82	-202
TOTAL	SNB	u. m.	1 315 251	1 415 527	+100 276
	BN / BPT		502 069	424 681	-77 388
Inclusiv în limba de stat (procentual în raport cu numărul total de casări)	SNB	u.m.	684 477	595 459	-89 018
		%	52%	42%	-10%
	BN / BPT	u. m.	213 430	174 794	-38 636
		%	42,5%	41,2%	-1,3%

La îmbunătățirea calității colecțiilor contribuie casarea publicațiilor uzate fizic și din punctul de vedere al conținutului. Bibliotecile publice teritoriale continuă să efectueze acest proces de casare sistematic an de an. Dacă, comparativ cu anul precedent, în anul 2021 s-au casat mai puține publicații, atrage atenția faptul că procesul de casare a numărului de documente în limba de stat din colecțiile BPT este aproape constant

atât în comparație între anii de referință, cât și ca volum procentual față de numărul total de casări.

Datele statistice din tabelul ce urmează ne conving că bibliotecile din Republica Moldova realizează din plin cerințele politicilor de deselecție, în anii de referință procesul de deselecție prevalând cu mult peste numărul de achiziții în colecții.

Tabelul nr. 3. *Analiza comparativă a achizițiilor și casărilor anuale din colecțiile SNB și a bibliotecilor subordonate Ministerului Culturii (BN și BPT)*

Anul de referință		Achiziții	Casări	Procentul de casări față de achiziții
2020	SNB	1 593 961	1 315 251	82,5%
	BN / BPT	242 039	502 069	207%
2021	SBN	1 343 264	1 415 527	105%
	BN / BPT	229 041	424 681	185%

Creșterea procentului de casări poate fi explicată prin specificul activității bibliotecilor în acești doi ani de pandemie, care a avut o mare influență asupra tuturor proceselor de bibliotecă. Deoarece a fost restricționat accesul persoanelor în instituțiile publice, bibliotecarii au acordat mai mult timp organizării colecțiilor, în special procesului de verificare și excludere din colecții a publicațiilor cu un grad mare de uzură fizică, învechite după conținut etc.

Structura colecțiilor

Tabelul nr. 4. Structura colecțiilor sistemului național de biblioteci (SNB) după tipuri de documente în comparație cu structura colecțiilor din subordinea Ministerului Culturii (BN și BPT)

Tipuri de documente		Unități materiale	2020	2021	Variație 2021 versus 2020
Cărți	SNB	u. m.	41 966 237	41 719 439	- 246 798
	BN/BPT		14 315 618	14 123 734	- 191 884
Publicații seriale	SNB	u. m.	2 960 147	2 856 810	- 103 337
	BN/BPT		785 582	786 085	+ 503
Documente de muzică tipărită	SNB	u. m.	354 623	333 365	- 21 258
	BN/BPT		103 340	90 606	- 1 2734
Manuscrise	SNB	u. m.	205 787	207 717	+ 1 930
	BN/BPT		5 842	6 087	+245
Documente audiovizuale	SNB	u. m.	131 149	131 883	+ 734
	BN/BPT		58 900	59 166	+ 266
Docum. electronice (CD, DVD)	SNB	u. m.	66 864	44 747	-22 117
	BN/BPT		24 983	25 214	+ 231
Documente grafice	SNB	u. m.	174 218	175 460	+ 1 242
	BN/BPT		143 601	145 176	+ 1 575
Brevete	SNB	u. m.	12 481 181	12 470 289	- 10 892
	BN/BPT		12	12	0

Alte documente	SNB	u. m.	1 176 191	1 323 544	+147 353
	<i>BN/ BPT</i>		<i>142 240</i>	<i>141 736</i>	<i>-504</i>
TOTAL	SNB	u. m.	59 513 855	59 263 288	- 250 567
	<i>BN/ BPT</i>		<i>15 580 298</i>	<i>15 377 816</i>	<i>-202 482</i>
Inclusiv în limba de stat (procentual în raport cu numărul total de documente în structura colecțiilor)	SNB	u.m.	24 288 007	24 704 397	+ 416 390
		%	40,8%	41,7%	+ 0,9%
	<i>BN/ BPT</i>	u. m.	<i>7 925 989</i>	<i>7 902 357</i>	<i>-23 632</i>
		%	50,9%	51,4%	+0,5%

Conform datelor statistice prezentate în acest tabel, numărul unităților materiale din colecțiile instituțiilor din sistemul național de biblioteci la 1 ianuarie 2022 nu a prezentat o scădere masivă, colecția gestionată în anul 2021 micșorându-se cu 250 567 u.m., ceea ce reprezintă o micșorare cu doar 0,4% față de colecția anului 2020. Unele componente ale structurii colecțiilor după tipuri de documente sunt în creștere, în același timp, o defavoare pentru colecția SNB este descreșterea masivă în structura colecțiilor SNB a numărului de cărți și publicații seriale.

Totuși, treptat se îmbunătățește situația atât la nivelul SNB, cât și în BPT în privința documentelor publicate în limba de stat. Astfel, în anul 2021 se observă o creștere cu aproape un procent față de anul 2020 a numărului de documente în limba de stat în colecțiile SNB și cu 0,5% a crescut numărul documentelor în limba de stat în colecțiile BPT.

Publicații seriale curente

Avantajele publicațiilor seriale față de cărți constau în actualitatea lor. Publicațiile periodice științifice au scopul de a disemina rezultatele studiilor, cercetărilor care contribuie la progresul societății.

Tabelul nr. 5. Publicații seriale curente achiziționate în colecțiile SNB în comparație cu achizițiile în bibliotecile publice din subordinea Ministerului Culturii (BN și BPT)

Publicații seriale		Unități de măsură	2020	2021	Variație 2021 versus 2020
Total	SNB	u. m.	18 147	18 287	+ 140
	BN/ BPT		8 368	9 031	+663
Din care în limba de stat	SNB	u. m.	14 356	14 203	- 153
	BN/ BPT		6 264	6 554	+290
Numărul titlurilor de reviste	SNB	titluri	9 326	9 368	+ 42
	BN/ BPT		4 038	4 367	+329
Numărul titlurilor de ziare	SNB	titluri	8 807	8 358	-449
	BN / BPT		4 332	4 063	-269
Total abonamente	SNB	<i>abonamente</i>	17 309	16 283	-1 026
	BN / BPT		8 471	8 036	-435

Accesul deschis la conținutul publicațiilor seriale și efectul negativ al pandemiei de COVID-19 s-au răsfrânt asupra editării publicațiilor seriale, respectiv s-a micșorat volumul achizițiilor titlurilor de ziare și a numărului de abonamente la bibliotecile publice din Republica Moldova.

Totuși, în anul 2021, comparativ cu anul 2020, bibliotecile publice au reușit să mărească volumul achizițiilor publicațiilor seriale în limba de stat în colecțiile bibliotecilor naționale și bibliotecilor publice teritoriale.

Rata de înnoire a colecțiilor

Nivelul de înnoire a conținutului informațional reprezintă o altă caracteristică esențială a calității și utilității colecțiilor bibliotecilor publice din Republica Moldova. Considerația constantă din ultimii ani era că colecțiile existente în bibliotecile publice teritoriale sunt învechite. Analiza calității colecțiilor din acest punct de vedere din ultimii ani ne demonstrează că situația se schimbă spre bine: dacă rata medie de înnoire a colecțiilor în anul 2019 constituia 83 de ani, conform da-

telor statistice pentru anul 2020, rata de înnoire a scăzut la 63 de ani, mărindu-se puțin în anul 2021 – 67 de ani.

Având în vizor recomandările IFLA/UNESCO de 7-10 ani a ratei de înnoire a colecțiilor, bibliotecile publice din Republica Moldova trebuie să acorde în continuare o mare atenție managementului organizării colecțiilor din acest punct de vedere.

Documente per capita

Asigurarea populației cu resurse informaționale pertinente este una din funcțiile principale ale bibliotecilor, care are un impact evident asupra nivelului de atractivitate și utilitate a activității sistemului național de biblioteci.

În conformitate cu datele oficiale publicate pe site-ul Biroului Național de Statistică, numărul populației Republicii Moldova era de 2 640 000 la 1 ianuarie 2021 și de 2 604 000 persoane la 1 ianuarie 2022 (2). Calculele efectuate în corespundere cu aceste date statistice ne permit să aflăm nivelul de asigurare cu resurse documentare a populației din Republica Moldova în anii de referință.

Tabelul nr. 6. *Numărul de documente per capita în colecțiile SNB și în bibliotecile din subordinea Ministerului Culturii (BN și BPT)*

Anul	Documente în colecții (u. m.)		Documente per capita (u. m.)	
	SNB	BN/BPT	SNB	BN/BPT
2020	59 513 855	15 580 298	22,5	5,9
2021	59 263 288	15 377 816	22,7	6

Colecțiile sistemului național de biblioteci din punctul de vedere al asigurării cu documente pe cap de locuitor prezintă o situație statistică favorabilă cerințelor de informare și documentare ale membrilor comunității. Acest indicator relațional s-a mărit puțin în anul 2021 comparativ cu anul 2020. Dar în comparație cu anii precedenți, numărul de documente pe cap de locuitor a crescut semnificativ: 2017 – 12,1 documente, 2018 – 15,9 documente, 2019 – 15,2 documente.

Situația privind asigurarea cu documente pe cap de locuitor s-a

îmbunătățit considerabil în BPT. În anii precedenți, aceasta era următoare: 2017 – 4,2 documente, 2018 – 4,9 documente, 2019 – 5,4 documente per capita, iar în anii de referință – 5,9 documente (2020) și 6 documente (2021).

Rotația colecțiilor / rata de circulație

Rotația colecției poate fi un indicator al valorii științifice, culturale, educaționale și estetice și al veridicității conținutului său. Acest indicator este important pentru a stabili dacă mărimea colecțiilor corespunde necesităților populației servite.

Rata de circulație permite estimarea ratei globale de utilizare a colecțiilor pe parcursul unui an. Cu cât rezultatul este mai mare, cu atât nivelul de utilizare a colecțiilor este mai intens, acest fapt demonstrând impactul calității colecțiilor asupra nivelului de utilizare. Respectiv, crește și nivelul de satisfacere a necesităților informaționale ale membrilor comunității, care se răsfrânge, implicit, și asupra îmbunătățirii calității vieții.

Tabelul nr. 7. Rata medie de circulație a colecțiilor la nivel național (SNB) în comparație cu bibliotecile subordonate Ministerului Culturii (BN și BPT)

Perioada de timp		Colecții		Împrumuturi		Rotația colecțiilor	
		Total documente în colecții	Inclusiv în limba de stat	Total împrumuturi	Inclusiv în limba de stat	Rata de circulație a colecțiilor	Inclusiv în limba de stat
2020	SNB	59 513 855	24 288 007	15 153 323	11 216 001	0,2	0,4
	BN / BPT	15 580 298	7 925 989	6 806 936	4 865 406	0,4	0,6
2021	SNB	59 263 288	24 704 397	16 059 205	12 185 163	0,3	0,5
	BN / BPT	15 377 816	7 902 357	7 980 696	5 866 874	0,5	0,7

Tabloul statistic al datelor din tabelul de mai sus ne demonstrează o creștere a ratei de circulație a colecțiilor SNB în anul 2021. A crescut și rata de circulație a documentelor în limba de stat, ceea ce demonstrează necesitatea creșterii în continuare a nivelului de achiziții a acestor documente în colecțiile SNB.

În bibliotecile subordonate Ministerului Culturii, situația statistică demonstrează la fel o creștere a ratei de circulație a documentelor din colecțiile bibliotecilor naționale și bibliotecilor publice teritoriale, impactul fiind puțin mai mare decât rotația colecțiilor la nivelul SNB.

Resurse electronice

Bazele de date științifice sunt colecții de documente sau de date științifice organizate și oferite utilizatorilor prin intermediul unei platforme web, ce permite căutarea, regăsirea și valorificarea lor.

Creșterea numărului titlurilor de carte disponibile în format electronic interesează în mod direct bibliotecile, de la care utilizatorii așteaptă o ofertă mai largă în privința acestui tip de documente. În caz contrar, importanța bibliotecii, ca furnizor de informații, este în pericol să scadă. Împrumutul electronic, difuzarea informațiilor în format electronic deja a devenit o realitate în bibliotecile din Republica Moldova.

Tabelul nr. 8. Structura resurselor electronice în sistemul național de biblioteci (SNB) în comparație cu bibliotecile subordonate Ministerului Culturii (BN și BPT)

Tipul de resurse electronice		2020	2021	Variație 2021 față de 2020
Baze de date achiziționate de biblioteci	SNB	398	456	+58
	<i>BN / BPT</i>	<i>20</i>	<i>19</i>	<i>-1</i>
Baze de date create de biblioteci	SNB	32	62	+30
	<i>BN / BPT</i>	<i>20</i>	<i>25</i>	<i>+5</i>
Documente digitale (titluri) și publicații electronice seriale (numere / fascicule), create în formă digitală sau digitizate de bibliotecă	SNB	28 270	28 610	+340
	<i>BN / BPT</i>	<i>8 905</i>	<i>10 872</i>	<i>+1 967</i>

Resursele informaționale accesibile în format electronic completează colecția de documente pe suport tradițional. Creșterea în colecțiile BPT a cotei resurselor electronice este evidentă și binevenită. Realizarea de către BPT a unor studii de corelare a acestor date cu cercetările privind eficiența și eficacitatea utilizării acestor resurse ar prezenta aspecte relevante pentru elaborarea conceptului, contextului și criteriilor de organizare și utilizare a resurselor electronice, care ar trebui aplicate ca parte integrantă a managementului colecțiilor.

Mediul informațional se schimbă vertiginos, are loc evoluția rapidă a culturii informației, lecturii online, stimulată de progresele tehnologiei informației și a comunicării. În acest context, este bine de analizat situația publicațiilor electronice din țară. Reieșind din datele înregistrate de Camera Națională a Cărții, în anii 2020-2021, sistemul editorial național din Republica Moldova s-a caracterizat printr-o creștere considerabilă a numărului de titluri editate, în special al cărților electronice (1).

Utilizarea pe scară largă a documentelor furnizate într-un mediu electronic în anii de referință, atât la nivelul SNB, cât și în BPT, poate fi argumentată prin compararea datelor statistice prezentate în rapoartele statistice anuale.

Tabelul nr. 9. Număr de documente furnizate într-un mediu electronic

		2020	2021	Variație 2021 față de 2020
Documente electronice	SNB	53 268	72 590	+19 322
	BN / BPT	29 020	51 519	+22 429

Beneficiile accesului electronic la colecții este bine cunoscut și argumentat în literatura de specialitate:

- colecțiile pot fi vizualizate de oriunde, oricând;
- documentele pot fi tipărite de pe web;
- utilizatorii pot găsi ceea ce caută în mod rapid și independent;
- colecțiile digitizate economisesc timpul bibliotecarilor de referințe;
- crește accesul la colecții;

- sunt facilitate studiul și cercetarea științifică etc. (5, p. 54).

Pentru biblioteci este esențial să gândească în perspectivă, cunoscând tendințele și căutând soluții pentru integrarea împrumuturilor de cărți electronice în serviciile pe care le oferă. În acest scop, trebuie să fie cercetat în permanență interesul publicului pentru lectura în format electronic, îmbunătățirea soluțiilor și posibilităților tehnice ale bibliotecilor pentru furnizarea serviciilor de împrumut electronic.

Concluzii și recomandări

Analiza și sinteza datelor statistice a situației resurselor informaționale / colecțiilor bibliotecilor din sistemul național de biblioteci ne permite să enunțăm unele concluzii. Bibliotecile moderne se schimbă în permanență, dar politica lor fundamentală rămâne constantă în timp: bibliotecile vor să furnizeze utilizatorilor cele mai bune și variate servicii, care includ, în primul rând, servicii de lectură. Iar calitatea acestora încă depinde în mare măsură de dezvoltarea și modernizarea colecțiilor bibliotecilor.

O analiză statistică a colecțiilor sistemului național de biblioteci oferă o imagine completă a resurselor informaționale și documentare disponibile în biblioteci la nivel național, redă o gamă largită a documentelor existente în colecțiile bibliotecilor. Prezintă interes pentru specialiștii din domeniu compararea / corelația dintre variabile în timp pe parcursul anilor de referință, analizate în acest studiu.

Misiunea de a organiza și a comunica resursele informaționale de care dispun constituie fundamentul politicilor de dezvoltare a colecțiilor bibliotecilor publice, care vizează mai multe obiective specifice:

- dezvoltarea, organizarea și prezervarea resurselor informaționale de care dispun prin elaborarea unor planuri anuale de achiziție, care au drept scop realizarea unei colecții echilibrate conform necesităților membrilor comunității;
- implementarea unor politici de selecție și deselecție care să asigure un management coerent al organizării colecțiilor;
- elaborarea unui program al comunicării, accesului la informațiile și documentele de care dispun bibliotecile;
- analiza anuală a cerințelor utilizatorilor / planificarea unor cercetări

calitative (sondaje ale satisfacerii nevoilor informaționale ale membrilor comunității etc.).

Pentru un tablou complex al utilității resurselor informaționale disponibile în bibliotecile publice din Republica Moldova, ar fi necesară realizarea unor studii calitative: sondaje ale satisfacției nevoilor informaționale ale utilizatorilor; analiza disponibilității colecțiilor; procent de acces liber la raft, procent de digitizare a colecțiilor, volum de acces online la resurse electronice de informare și documentare, elaborarea cataloagelor electronice etc.

Prin elaborarea politicilor de dezvoltare a colecțiilor, bibliotecile pot realiza un proces profesional coerent, deoarece acest document va fi:

- un instrument de lucru pentru achiziții anuale;
- un instrument de gestionare a resurselor documentare;
- un ajutor pentru repartizarea bugetului bibliotecii;
- un instrument de comunicare cu utilizatorii (prin planificarea și realizarea unor sondaje).

Utilizarea colecțiilor bibliotecii publice poate fi obiectul unei analize de marketing. Pentru a stabili eficiența utilizării colecțiilor, se recomandă folosirea metodei chestionarului, care va permite elaborarea unui profil al utilizatorului de informații și al gradului de utilizare a colecțiilor bibliotecii.

Cea mai importantă misiune a bibliotecilor publice este să extindă accesul la cunoaștere pentru utilizatori, având rolul de centre de învățare pe tot parcursul vieții.

Managementul colecțiilor urmărește ca scop final furnizarea unor servicii de informare de calitate cât mai bună și adaptate cerințelor fiecărui utilizator în vederea îmbunătățirii comunicării colecțiilor, aplicării informațiilor și generării de cunoaștere. Respectarea principiilor de management al colecțiilor în biblioteci îmbunătățește calitatea acestora.

Crearea de conținut digital în baza colecțiilor de care dispun este o prioritate a bibliotecilor din sistemul național de biblioteci, deoarece în contextul dezvoltării bibliotecilor în secolul al XXI-lea, conform specialiștilor în domeniu, proiectele de constituire a bibliotecilor digitale sunt rezultatul unei evaluări corecte a colecțiilor, implicit al digitizării acelor documente care aduc beneficii majore utilizatorilor.

Colecțiile online sunt mai greu de constituit decât cele în format tradițional, în același timp, criteriile și valorile de bază ale importanței informaționale a colecțiilor digitale a bibliotecilor prevalează. Totuși, bibliotecile identifică două motive de digitizare a documentelor: prezervarea colecțiilor și extinderea accesului la aceste colecții. În Europa s-a impus deja un model de digitizare prin proiecte de anvergură, s-au constituit modele de cooperare între biblioteci de categorii diferite, cu resurse și colecții variate și posibilități tehnico-financiare diferite. (5, p. 55).

Proiectul de digitalizare a activității Bibliotecii Naționale prin îmbunătățirea echipamentelor de digitizare a generat crearea în anul 2022 a *Centrului Național de Digitizare* și constituie un proiect important și hotărâtor pentru transformarea digitală a Bibliotecii Naționale în deceniul următor, scopul final fiind realizarea unei Biblioteci Digitale Naționale. În calitatea sa de coordonator al acțiunii de digitizare din sistemul național de biblioteci, Biblioteca Națională va face toate demersurile pentru consolidarea, integrarea eforturilor în materie de digitalizare și promovare a colecțiilor bibliotecilor din Republica Moldova (10).

În corespundere cu afirmațiile prezentate mai sus, putem conchide că colecțiile bibliotecilor au un rol însemnat în dezvoltarea constantă a cunoștințelor, a abilităților și a competențelor personale, în satisfacerea nevoilor ce țin de formarea și informarea utilizatorilor bibliotecii, în lărgirea gamei de servicii oferite comunității, contribuind la procesul de învățare pe tot parcursul vieții, prin promovarea accesului egal la educație și cultură.

Organizarea unor colecții de calitate, pe suport fizic și electronic, poate fi susținută în biblioteci prin aplicarea principiilor managementului performant al resurselor infodocumentare, care va contribui la o mai bună îndeplinire a misiunii bibliotecii în comunitate, venind în întâmpinarea nevoilor informaționale ale membrilor comunității.

Referințe bibliografice:

1. Conferința Internațională Anuală ISBN&ISMN [online]. [citat 15.09.2022]. Disponibil: <https://www.bookchamber.md/conferinta-internationala-anuala-isbnismn/>
2. Date oficiale ale Biroului Național de Statistică a Republicii Moldova [online]. [citat 06.09.2022]. Disponibil: <https://statistica.gov.md/>

3. IFLA-UNESCO Public Library Manifesto 2022 [online]. [citat 15.09.2022]. Disponibil: <https://repository.ifla.org/bitstream/123456789/2006/1/IFLA-UNESCO%20Public%20Library%20Manifesto%202022.pdf>
4. PESANTEZ-POZO, Carmen-Leocadia. Strategii de promovare a imaginii și rolului bibliotecii în era digitală. In: Biblioteca. 2016, nr. 2, pp. 36-40. ISSN 1220-3386.
5. RAHME, Nicoleta. Accesul online la patrimoniul cultural. In: Revista Bibliotecii Naționale a României. 2011, nr. 1, pp. 54-55. ISSN 1224-0184.
6. Raport statistic centralizator privind activitatea bibliotecilor publice teritoriale din Republica Moldova în anul 2020 [online]. [citat 10.08.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>
7. Raport statistic centralizator privind activitatea bibliotecilor publice teritoriale din Republica Moldova în anul 2021 [online]. [citat 10.08.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>
8. Raport statistic centralizator privind activitatea sistemului național de biblioteci în anul 2020 [online]. [citat 10.08.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>
9. Raport statistic centralizator privind activitatea sistemului național de biblioteci în anul 2021 [online]. [citat 10.08.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>
10. SILIVESTRU, Diana. Digitizarea resurselor documentare – prioritate a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. In: Magazin bibliologic. 2022, nr. 3, pp. 53-57. [citat 15.09.2022]. ISSN 1857-1476. Disponibil: http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB_3_2022.pdf
11. TRATAT de biblioteconomie. Vol. II, partea I. București: Asociația Bibliotecarilor din România, 2014, p. 267. ISBN 978-606-93535-2-3.